

sék üdvösségének munkálására. Ebben a munkájában mindig kizárólag csak lelki fegyverekkel küzdött, példát adva a vallásos türelmességre és elfogulatlanságra. Szenvedésekkel és küzdelmekkel teli múltja után magasztos történelmi hivatásának tudatában kíván dolgozni továbbra is Isten országának megvalósításáért.

Dr. DONALD SZ. HARRINGTON

A JELLEM ÁLTALI ÜDVÖZÜLÉS

Az üdvözülésnek a legtöbb hagyományos keresztény ember számára különleges jelentése van. Ez annak a bizonyosságában áll, hogy mivel Jézus Krisztus életét adta a kereszten azért, hogy Ádám eredendő bűnétől, amellyel minden embert megrontott, minket megváltson, mi ezt az áldozatot elfogadva, biztosítékot nyertünk arra, hogy halálunk után bejussunk a mennyországba. Természetes a remény, hogy a jó keresztényeket Jézus tanításai befolyásolják és annak alapján jó életet fognak élni a földön. De üdvözülésük csak a túlvilágon valósul meg, és azt a hívó emberek Jézus Krisztustól kapják.

Nekünk unitáriusoknak azonban az üdvözülés mindig evilági fogalom volt. Vagy ebben a világban üdvözülünk vagy sehol. Bármi vár minket bármilyen világban, amely a jövőben van, minden attól függ, hogy életünket ezen a földön miképpen éltük. Más szóval, nekünk embereknek meg kell érdemelnünk az üdvösséget. Ez nem alábecsülése Jézus élete és tanítása nagyszerűségének és jelentőségének. Ő mintakép az üdvösséghez, de nem mint közvetítő, hogy Istennek Ádám és Éva engedetlensége miatti haragját megszüntesse. James Freeman Clarke a mi üdvözülésünket jellem általi üdvözülésnek nevezi.

Jézus és Pál apostol meghatározták, hogy ez a következőket jelenti: szeretni Istent egész lényünkkel, és szeretni felebarátainkat úgy mint önmagunkat, irgalmasságot és megbocsátást gyakorolni, engedelmeskedni a tízparancsolatnak, megosztani javainkat felebarátainkkal, gyakorolni az önfegyelmet és felelősségteljes életet élni önmagunkért és közösségünkért.

Horace Mann, unitárius nevelő és kongresszusi képviselő, aki az amerikai nyilvános iskolarendszert megalapította, mondotta, hogy ha jellemes személyekké akarunk válni, "szégyellnünk kell magunkat, hogy anélkül kell meghalnunk, hogy az emberiség győzelméért nem tettünk meg mindent". A jellemes férfi vagy nő nem csupán magáért, hanem másokért is él. Ralp Waldo Emerson kimutatta, hogy a jóság jutalma nem a túlvilágon vagy a mennyben van. Ezt mondotta: "A jó cselekedet jutalma abban áll, hogy azt megcselekedtük". Az emberek közti viszonylatban az emberiség jutalma automatikus.

Hogy mi az üdvösség, azt Jézust leszámítva, aki azt mondotta: "gyümölcsseikről ismerik meg őket", a leginkább unitáriusnak nevezhető apostol, Jakab juttatta kifejezésre, aki a hit általi üdvözülést a jellem vagy jócselekedetek általi üdvözüléssel állította szembe, különösen a levél 2. fejezetében. Tudnunk kell azt, hogy amikor ez a levél íródott, az egyedüli Biblia, amivel az őskeresztények rendelkeztek, a zsidó Biblia volt. Minden valószínűség szerint a levél a korai zsidókereszténység terméke és zsidó forrásokra támaszkodik. Szerzőjének Jakab apostolt tartják, aki egy későbbi hagyomány szerint "a mi Urunk Jézus testvére volt". Ez az utalás nagyon fontos, mert bárki is legyen a tulajdonképpeni szerző, nyilvánvalóan nagy jelentősége van annak, amit Jézus saját testvére tanított.

Jakab apostol a 2, 14-18 versekben ezt mondja: "Mi haszna, atyánkfiai, ha valaki azt mondja, hogy neki van hite, cselekedetei azonban nincsenek. Vajon megtarthatja-e őt a hit? Ha, atyánkfiai, férfiak vagy nők, ruhátlanok és nincs meg a mindennapi kenyerük, és közületek valaki azt mondja nekik: menjetek el békességgel, melegedjete meg és lakjatok jól, de nem adjátok meg nekik, amire testüknek szüksége van: mi hasznát látnák ők annak? Ugyanígy, a hit is, ha cselekedetei nincsenek, halott önmagában." Az apostol álláspontját így összegzi: "Látjátok tehát, hogy cselekedetekből igazul meg az ember és nem csupán hitből."

Üdvözülés társadalmi rendszerek által

Olyan korban élünk, amikor sokan a társadalmi rendszer megjavításában keresik az üdvözülést. Reinhold Niebuhr, teológus és erkölcsstan tanító Erkölcsös ember, erkölcstelen társadalom c. könyvében kifejti, hogy milyen nehéz az embernek erkölcsösnek lennie egy lényegében erkölcstelen társadalmi rendszerben, amely az önérdekre épül. Ezt mondja: "Megpróbáltuk a politikai demokráciát, a szocialista demokráciát, a fasizmust és a kommunizmust, és sehová sem jutottunk".

A jellem általi üdvözülés tételét fejtette ki néhány évvel ezelőtt a világhírű mérnök és humanista, Arthur Morgan, aki az Antioch főiskola elnöke volt, és akit 60 évvel ezelőtt meglátogattam. Ez a rendkívüli géniusz tervezte meg és irányította a Texas állambeli Tennessee völgy vízzel való ellátását Franklin Rooseveltnél elnök megbízásából. Ez az óriási méretű vállalkozás az ő vezetésével teljesen egyedülálló jelentőségű mérnöki teljesítmény volt.

Arthur Morgan 1930-ban eljött Erdélybe, hogy meglátogassa Balázs Ferencet Mészkon, mert fő érdeklődése a falufejlesztés és a falu kulturális gazdagítása volt.

A hosszú út c. kis könyvében Morgan leírta a több milliárd dollárt kitevő Tennessee völgyi mérnöki munka levezetésével kapcsolatos tapasztalatait. Ennek az emberi és szociális vonatkozású óriási méretű mérnöki munkának a folyamán mind nagyobb mértékben arról győződött meg, hogy a jobb emberi élet és társadalom alapfeltétele az *emberi jellem*.

Az emberi jellemet a mérnökök nagy problémáihoz hasonlította, akik óriási méretű függőhidakat építenek, mint San Franciscoban az Aranykapu és a Vevvezano híd, mely keresztezi a New-York-i kikötőt.

Morgan kifejtette, hogy a hidak megfelelő megépítése több tényezőtől függ. Ezek a következők: az építés pénzügyi biztosítása, a mérnöki terv megfelelő volta, minél megfelelőbb a tervezet, annál több pénzt és anyagot lehet az építés közben megtakarítani és végül a rendelkezésre álló anyag minősége. Ha a rendelkezésre álló acélnek nagyon alacsony a rugalmassága, húzóereje és egyenlőtlen vagy bizonytalan a minősége, elérünk egy pontot, ahonnan tovább nem haladhatunk. Utalva az elmondottakra, Morgan így folytatja: "A személyes jellem egy társadalmi rendben hasonlatos a hídépítéshez használt acél minőségéhez. Ha a személyes jellem alacsony színvonalú, akkor eljön az idő, amikor a társadalmi tervezés megjavítása, a közvagyon bármilyen méretű felhasználása egy jó társadalmi rendet megteremteni nem képes. Elérkezik egy pont, amikor a nehézségek már többé nem áthidalhatók.

"Az én véleményem szerint - írta Morgan 1936-ban - az élet Amerikában ehhez a ponthoz közeledik. Az elkövetkező évek nagy szüksége az emberi jellem megteremtése, a célok és cselekedetek meghatározása, az önfegyelem erősítése, a testvéri szellem kiegyensúlyozottá tévése a nehézségek elhordozására, a türelem gyakorlása, az általános jó érdekében való cselekvés munkálása, a bátorság, az emberi megértés, az egymás iránti ragaszkodás és szeretet növelése."

Fejtegetéseit ezzel a megállapítással zárja: "A jellem építése körüli hosszú út végül bizonyítani fogja a jó társadalmi rendhez vezető út helyes voltát".

Arra a kérdésre, hogy meggyőződése szerint, van-e komoly esélyünk a jó emberi jövő elérésére, Morgan ezt felelte: "Ha egy jobb jövő esélye az emberiség számára egy a tízhez, ez azt jelenti, hogy nem tettem meg mindent, amit egy jó jövőért megtehettem volna. De egész életemet és energiámat arra szeretném szentelni, hogy a legmegfelelőbb életet éljem. Nem akarom erőmet oktanul elpazarolni. A mának nagy hiányossága abban áll, hogy az értelmileg szabad emberek nem felelős módon gondolkodnak. Vannak, akik szabadon gondolkodnak, de nemtörődomséggel vagy lustán élnek. Másoknak a hite túlságosan korlátolt, akik minden erejüket arra összpontosítják, hogy felfogásuknak minden áron kifejezést adjanak (mint a fasizmusban vagy kommunizmusban). Kizárólag a szabadság és a mély meggyőződés egybehangolásában van kilátás a jobb emberi életre.

A civilizáció gyökerei elsődlegesen ezek: jóakarát, felebaráti magatartás, becsületes küzdelem, bátorság, türelem, nyitottság. Egy nép, amely ezekben az elemi tulajdonságokban gazdag, egy nagyszerű civilizációt fog megteremteni, magasfokú művészettel, tudománnyal, iparral, kormányzással. Ha ezek az elemi erők elhalványulnak, akkor - bármilyen nagy is legyen a vagyon, bármilyen ragyogó a tudás, bármilyen fejlett a kultúra - ez a civilizáció összeomlik.

Az üdvözülés a jellem által személyes és közösségi tekintetben egyaránt megy végbe.

Hol teremtnének meg a legnagyobb mértékben az ilyen jellembeli vonások? Családokban, ahol van szeretet, bensőséges, kölcsönös kapcsolat; iskolákban hivatásos tanítókkal, egyházközségekben és kis közösségekben, amilyenek pl. Erdély falvai. Itt az egyének első kézből tapasztalják meg az élet minden vonatkozását és gyakorolják az egymáson való segítséget. A gyermekek olyannak látják az életet, amilyen az a valóságban. Növekednek erőben és függetlenségben, a testvériség közösségi szellemében. Gondoskodik róluk a közösség és ők is megtanulnak a közösségért cselekedni. A falu a szó legnemesebb értelmében az emberi jellem kialakításának legjobb biztosítója.

Falvaink azonban fokozatosan üressé válnak. A családok törekvése arra irányul, hogy gyermekeik a falutól megszabaduljanak. De ez a megszabadulás mit jelent? Belekerülnek a város forgatagába és bűneibe. Ezen változtatni kell. Új magatartásra van szükség, egységes összefogásra a falusi kultúra ápolása érdekében. Kevés áldozattal a falusi otthonokat is kényelmesebbé lehetne tenni. A téli hónapokban intenzív tanulást kell lehetővé tenni. Talán a legnagyobb erdélyi hozzájárulás lenne megújítani a kis falusi közösségeket, hogy azok az emberi jellem minél teljesebb kiteljesedésének példái legyenek.

Ha a mi üdvösségünk az emberi jellemtől függ, támogatnunk kell azokat a helyeket, ahol a jellem épül. A lehetőség vár minket, közös erőfeszítésre, Isten és a történelem vár a mi válaszunkra. Egyedül a jellem általi üdvözülés fogadható el alaptételként. Ez az unitárius teológia sarkpontja és ugyanakkor a lényegbeli különbözőség az ortodox kereszténységtől.

Dr. REND ARANKA

A LEGPUSZTÍTÓBB NÉPBETEGSÉG - A TUBERKULÓZIS - VISSZATÉRŐBEN

Az 1960-as években az ország egyik nagy tbc-szanaszatóriumában kezdtem el orvosi munkámat. Így önkéntelen tanúja lehettem annak az odatadó, lázas tevékenységnek, amelyet a pusztító betegség elleni harc végső szakaszának tartottunk. Orvosgárdánk lelkesedéssel dolgozott az újonnan felfedezett tuberkulózis-ellenes gyógyszerek és sebészeti beavatkozások által elért kiváló eredmények bűvöletében. Gyógyulási statisztikáink alapján kirajzolódott előttünk a rövidesen bekövetkező teljes felszámolása a betegségnek. Ez a 70-es évek közepére szinte bizonyossá is vált. Lelkesedésünket már kezdte ugyan beárnyékolni az antibiotikumokkal